

Innst. 105 L

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 9 L (2010–2011)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (endringer rela- tert til ruspåverka køyring m.m.)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonen inneheld forslag til fleire endringar i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk. Endringane gjeld vegtrafikklova si regulering av ruspåverka køyring, i hovudsak relatert til køyring under påverknad av andre stoff enn alkohol. I tillegg vert det gjort framlegg om å gi Statens vegvesen sine regionvegkontor tilsvarande heimelsgrunnlag som det politiet har, til å krevje fjerna, eller om naudsynt fjerne eller ta i forvaring køyretøy som er til hinder for trafikken, snøbrøyting m.m.

Det primære formålet med lovendringane relatert til ruspåverka køyring er forbetra trafikktryggleik og færre skadde og drepne i vegtrafikken. Lovendringane har også til formål å skape betre samsvar mellom vegtrafikklova sine reglar om alkoholpåverka køyring og lova si regulering av køyring under påverknad av andre stoff.

Fleire av endringsforslaga vil kunne gi prosessøkonomisk gevinst i form av mindre etterforskningsbehov og mindre behov for sakkunnigfråsegner, samt at fleire saker kan avgjerast som tilståingssaker for domstolane.

Samanlikna med andre land har Noreg lukkast svært godt i trafikktryggleiksarbeidet. For å kunne nå målsetnaden om å redusere talet på skadde og drepne i trafikken ytterlegare, må likevel eksisterande tiltak forbetrast og nye treffande tiltak setjast inn. Empiri syner at køyring under påverknad av andre stoff enn

alkohol er eit monaleg trafikktryggleiksproblem og at omfanget av slik køyring har auka dei siste 10–20 åra.

Det blir foreslått følgjande endringar relatert til køyring under påverknad av andre stoff enn alkohol:

- innføring av ei ordning med svært låge lovfastsette grenser for når ein i alle tilfelle vert rekna som påverka av andre rusande eller døyvande middel i vegtrafikklova sin forstand ved endring av vegtrafikklova § 22 og utarbeiding av tilhøyrande forskrift. Forslaget er basert på eit nulltoleranseprinsipp.
- innføring av særskilte straffeutmålingsreglar for køyring påverka av annan rus enn alkohol og forenkling av straffeutmålingsreglane ved endring i vegtrafikklova § 31
- innføring av hurtigtest ved trafikk kontroll for å avdekke køyring under påverknad av andre stoff enn alkohol
- innføre tap av førerett ved køyring med låg ruspåverknad for personar som har føreretten på prøve
- presisere politiet sin heimel til å pålegge lækjarundersøking der det ligg føre skilleg grunn til å tru at førarkorthavaren misbrukar rus- eller lækjarmiddel.
- Endring av ordlyden i vegtrafikklova § 34 femte ledd

Etter gjeldande rett er det straffbart å føre motorvogn når ein «er påvirket» av anna «berusende eller bedøvende middel» enn alkohol. For å vurdere om føraren er påverka etter vegtrafikklova, vert det gjort ei konkret individuell vurdering av om den aktuelle stoffmengda vedkomande hadde i kroppen under køyringa har medført nedsett køyredugleik. Dersom vedkomande har utvikla noko grad av påverknadstoleranse for aktuelle stoff, vert det teke høgde for det.

For andre stoff enn alkohol ligg det ikkje føre ei konkret lovfastsett grense for når ein uansett vert rekna som påverka. I praksis inneber dette at ein per i dag har ein strengare forbodsregel for alkoholpåverka køyring enn for køyring med annan rus. Samanlikna med promilletilfella vil saker der påverknaden skuldast annan rus, som oftast vere vanskelegare, meir ressurskrevjande, og ta lenger tid å handsame enn promillesaker.

I proposisjonen blir det difor gjort framlegg om å innføre nulltoleranse for køyring under påverknad av andre rusmiddel enn alkohol.

Det vert foreslått innført ei ordning med svært låge lovfastsette grenser for når ein i alle tilfelle vert rekna som påverka av andre rusande eller døyvande middel i vegtrafikklova sin forstand. Dei låge lovfastsette grensene vil vere baserte på ei nulltoleransetilnærming, slik at det i praksis ikkje vil vere mogleg å nytte slike rusmiddel i tida før køyringa utan å kome i straffeansvar etter vegtrafikklova. Forbodet mot køyring påverka av andre rusmiddel enn alkohol vert dermed monaleg innskjerpa samanlikna med gjeldande rett. Lovendringa vil innebere ei klar markering av at føring av motorvogn og bruk av rusmiddel ikkje høyrer saman.

Samstundes som at lovendringsforslaget har ein klar nulltoleranseprofil, har lova primært til formål å ramme førarar med slike stoffkonsentrasjonar i blodet at det kan ligge føre moglegheit for redusert prestasjonsevne. Ein ynskjer i størst mogleg grad å utelukke at førarar vert straffa etter vegtrafikklova på grunnlag av gamle restkonsentrasjonar av stoff i blodet der desse er så låge at dei ikkje på nokon måte kan ha innverknad på vedkomande si evne til å føre køyretyet. Slike svært små konsentrasjonar av narkotiske stoff vil likevel bli ramma av narkotikalovgivinga (legemiddeloven).

Når den straffbare påverknaden skuldast andre stoff enn alkohol, har vegtrafikklova ikkje straffeskjerpande utmålingsreglar som kan brukast direkte, slik ein har det for promilletilfella. Samferdselsdepartementet gjer derfor framlegg om å innføre særskilte straffeutmålingsreglar for køyring påverka av annan rus enn alkohol. Det vert foreslått at dei lovfastsette grensene som har innverknad på straffeutmålinga skal vere korresponderande for alkohol og andre stoff, slik at det er graden av påverknad som dannar utgangspunkt for påverknadsvurderinga, uavhengig av kva rusmiddel som har forårsaka rusen. I tillegg vert det gjort framlegg om ei forenkling av straffeutmålingsreglane, jf. vegtrafikklova § 31 andre ledd.

Unge førarar som har hatt førarkort i relativt kort tid, er overrepresenterte på statistikken over rusa sjåførar. Gjeldande vegtrafikklovgiving inneheld ikkje særskilte incentiv retta mot å få ferske førarar til å

avstå frå ruspåverka køyring. Av denne grunn gjer Samferdselsdepartementet framlegg om at førarar med førarkort på prøve skal tape føreretten ved straff for ruspåverka køyring, også ved lågare grad av påverknad (svarande til 0,5 promille og lågare).

I proposisjonen vert det også gjort framlegg om å gi politiet naudsynt lovheimel for å kunne gjennomføre førebels hurtigtesting for å kontrollere om motorvognførarane er påverka av andre stoff enn alkohol. Når motorvognførarar vert stogga langs vegen i samband med trafikkkontroll, kan slik hurtigtesting skje utan krav til mistanke mot føraren. Forslaget inneber at politiet får tilsvarende heimelsgrunnlag for gjennomføring av førebels hurtigtesting som det politiet i dag har for å kunne ta førebels blåseprøve for å kontrollere mogleg alkoholpåverknad. Per i dag verkar testapparat som analyserer spytt å vere best eigna, både når det gjeld operative tilhøve og testkvalitet. Slike apparat for hurtigtesting har i nokre samanhengar blitt referert til som «narkometer».

Til liks med bruk av alkometer vil slik hurtigtesting berre gi ein førebels indikasjon på om føraren er påverka. Positiv test vil måtte fylgjast opp med vidare etterforskningssteg. Når politiet finn grunn til å tru at føraren er påverka, vil ein kunne gjennomføre test av om vedkomande har teikn og symptom på ruspåverknad og framstille vedkomande for blodprøve og klinisk lækjarundersøking.

Eit vilkår etter vegtrafikklova for å få og for å ha førerett, er at føraren ikkje misbrukar rus- eller lækjarmiddel. Forsking indikerer at ein monaleg del av dei som vert pågripne for ruspåverka køyring har rusproblem. Ein gjer difor framlegg om å presisere politiet sin heimel til å påleggje lækjarundersøking der det ligg føre skilleg grunn til å tru at førarkorthavaren misbrukar rus- eller lækjemiddel. Samferdselsdepartementet tek også sikte på å leggja fram forslag om å endre førarkortforskrifta slik at alle som har mista førarkortet som fylgje av rusrelaterte tilhøve, skal måtte framleggje lækjarattest ved søknad om gjenerverv av føreretten.

Ovannemnde forslag til endringar i vegtrafikklova fylgjer opp tilrådingane gitt i rapporten «Kjøring under påvirkning av andre rusmidler enn alkohol – mars 2009».

Samferdselsdepartementet legg også fram forslag til endringar i vegtrafikklova § 37. Forslaget inneber at regionvegkontoret – på same måte som politiet – får heimel til å krevje fjerna, eller om naudsynt fjerne eller ta i forvaring køyrety som er til hinder for trafikken, snøbrøyting eller anna arbeid på veg. Forslaget inneber vidare at regionvegkontoret kan krevje utgiftene Statens vegvesen har hatt til fjerning og forvaring av køyretyet dekt av eigaren før køyretyet blir levert tilbake.

Forslaget til endring i vegtrafikklova § 37 er ein del av ein tiltakspakke som har til formål å betre framkoma på norske vinterveggar under vanskelege vêr- og føretilhøve («Vinterpakken»).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppbøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til Prop. 9 L (2010–2011).

Komiteen mener det er positivt at regjeringen foreslår lovendringer som har til hensikt å forbedre trafikksikkerheten. Norge har lyktes godt i arbeidet med trafikksikkerhet, men komiteen mener det er nødvendig å gjøre endringer i vegtrafikkloven relatert til ruspåvirket kjøring for å redusere antall skadde og drepte i trafikken.

Endringer i vegtrafikkloven relatert til ruspåvirket kjøring

Komiteen viser til at regjeringens forslag vil skape et bedre samsvar mellom vegtrafikklovens regler om alkoholpåvirket kjøring og lovens regulering av kjøring under påvirkning av andre rusmidler. Komiteen viser til at det er færre som kjører i alkoholpåvirket tilstand i dag enn før promillegrensen ble satt ned fra 0,5 til 0,2. Komiteen støtter derfor regjeringens intensjon om en lovendring som bygger på et nulltoleranse-prinsipp for kjøring under påvirkning av andre rusmidler. Komiteen støtter endringene av vegtrafikkloven § 22.

Innføring av straffeutmålingsregler for kjøring påvirket av annen rus enn alkohol og forenkling av straffeutmålingsreglene

Komiteen støtter endringene i vegtrafikkloven § 31 som innebærer en forenkling av utmålingsreglene og innføring av utmålingsgrenser også for andre rusmidler enn alkohol. Komiteen understreker at endringene ikke har som formål å endre eksisterende bøtenivå eller å skjerpe eller lempe på domstolenes utmålingspraksis.

Forbedrede kontrollmuligheter for politiet til å avdekke kjøring påvirket av andre stoffer enn alkohol

Komiteen viser til forskning som indikerer at økt oppdagelsesrisiko kan virke preventivt og dermed redusere omfanget av ruspåvirket kjøring. Komiteen ønsker derfor et lovverk som gjør det enklere med kontroller. Komiteen støtter derfor endringene i vegtrafikkloven § 22 første ledd som vil gi politiet mulighet til å gjennomføre en foreløpig test av om motorvognfører er påvirket av annet rusmiddel under de samme forutsetningene som i dag gjelder for alkohol.

Tap av førerett som følge av straff for ruspåvirket kjøring

Komiteen mener at straff for kjøring i lavpåvirket tilstand ikke i utgangspunktet skal føre til tap av føreretten. Komiteen viser til at ungdom er overrepresentert med hensyn til ruspåvirket kjøring og trafikkulykker generelt, og mener derfor det er grunn til å innføre strengere sanksjoner for dem med førerett på prøve. Komiteen støtter derfor endringene av vegtrafikkloven § 33.

Komiteen støtter de øvrige forslag til endringer i vegtrafikkloven, og mener endringene vil bidra til økt trafikksikkerhet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (endringer relatert til ruspåverka køyring m.m.)

I

I vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 vert det gjort fylgjande endringar:

§ 22 skal lyde:

§ 22. *Ruspåvirkning av motorvognfører*

Ingen må føre eller forsøke å føre motorvogn når han er påvirket av *alkohol* eller annet berusende eller bedøvende middel. Har han større alkoholkonsentrasjon i blodet enn 0,2 promille eller en alkoholemengde i kroppen som kan føre til så stor alkoholkonsentrasjon i blodet, eller større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,1 milligram per liter luft, regnes han i alle tilfeller for påvirket av *alkohol* i henhold til bestemmelsene i *loven*.

Overstiger konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel grenser fastsatt i forskrift gitt med hjemmel i loven eller en mengde slikt middel i kroppen som kan føre til så stor konsentrasjon av slikt middel i blodet, regnes han i alle tilfeller for påvirket i forhold til bestemmelsene i loven. Dette gjelder likevel ikke hvor overskridelsen skyldes legemiddel inntatt i henhold til gyldig resept.

Villfarelse med hensyn til alkoholkonsentrasjonens størrelse fritar ikke for straff. *Det samme gjelder villfarelse med hensyn til størrelsen av konsentrasjonen av annet berusende eller bedøvende middel, med mindre slikt middel er inntatt i henhold til gyldig resept, jf. tredje ledd.*

Fører av motorvogn må ikke nyte alkohol eller ta annet berusende eller bedøvende middel i de første seks timene etter at han er ferdig med kjøringen, når han forstår eller må forstå at det kan bli politiettersøkning på grunn av kjøringen. Dette forbudet gjelder likevel ikke etter at blodprøve eller utåndingsprøve er tatt, eller politiet har avgjort at slik prøve ikke skal tas.

Departementet kan gi forskrift om grenser for konsentrasjoner i blodet av annet berusende eller bedøvende middel som nevnt i tredje ledd og § 31 annet ledd.

§ 31 annet ledd skal lyde:

Den som overtrer § 22 første ledd, straffes som regel

- a) med bot ved alkoholkonsentrasjon i blodet til og med 0,5 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften til og med 0,25 milligram per liter luft, eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel,
- b) med bot og betinget eller ubetinget fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 0,5 til og med 1,2 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,25 til og med 0,6 milligram per liter luft, eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel,
- c) med bot og ubetinget fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 1,2 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,6 milligram per liter luft, eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel.

§ 22 a. skal lyde:

§ 22 a. *Testing av ruspåvirkning*

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og *foreløpig test av om motorvognfører er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel* når:

1. det er grunn til å tro at han har overtrådt bestemmelsene i § 22,

2. det er grunn til å tro at han har overtrådt andre bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov, og departementet har bestemt at overtredelsen kan ha slik virkning,
3. han med eller uten egen skyld er innblandet i trafikkuhell, eller
4. han er blitt stanset i trafikkontroll.

Dersom *testresultatet* eller andre forhold gir grunn til å tro at fører av motorvogn har overtrådt bestemmelsene i § 22, kan politiet *foreta særskilt undersøkelse av om det forekommer tegn og symptomer på ruspåvirkning* og fremstille ham for utåndingsprøve, blodprøve, *spyttp prøve* og klinisk legeundersøkelse for å søke å fastslå påvirkningen. Slik fremstilling skal i alminnelighet finne sted når føreren nekter å medvirke til alkotest eller *foreløpig test av om føreren er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel.*

Utåndingsprøve tas av politiet. Blodprøve og *spyttp prøve* kan tas av lege, offentlig godkjent sykepleier eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse foretas når det er mistanke om påvirkning av andre midler enn alkohol eller andre særlige grunner taler for det.

Departementet gir nærmere bestemmelser om undersøkelsene nevnt i de foregående ledd.

§ 33 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Tapet av førerrett fastsettes for minst 1 år dersom rettighetshaveren blir ilagt straff for overtredelse av § 22, jf. § 31. Dette *gjelder ikke* for overtredelser som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a. *Ilegges straff som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a for kjøring i prøveperiode, fastsettes likevel tap av førerrett med inntil ett år.*

§ 33 nr. 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Påvirkningsgraden hos førere som har inntatt legemiddel i henhold til gyldig resept, vurderes konkret.

§ 34 fyrste ledd skal lyde:

Dersom politiet har skjellig grunn til å tro at innehaver av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn ikke lenger fyller de krav som er fastsatt til syn, helse og førerlighet for slik førerrett, *herunder at innehaveren ikke må misbruke alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel*, eller at innehaveren ikke har de kunnskaper eller den kjøreferdighet som hensynet til trafikksikkerheten krever, kan politimesteren eller den han gir myndighet pålegge innehaveren - dersom denne fortsatt ønsker å nytte sin førerrett - innen en fastsatt frist å underkaste seg slik legeundersøkelse som finnes påkrevd og framstille seg til helt eller delvis ny førerprøve. Finner politiet det nødvendig, kan det pålegge ham å levere førerkortet til politiet inntil videre.

§ 34 femte ledd skal lyde:

Dersom innehaveren av føreretten ikke er edrue-
lig eller hans vandel for øvrig er slik at han ikke anses
skikket til å føre motorvogn, kan politimesteren eller
den han gir myndighet, tilbakekalle retten til å føre
fører kortpliktig motorvogn for en bestemt tid eller
inntil videre, hvis hensynet til trafikksikkerheten el-
ler allmenne hensyn ellers krever det.

§ 37 skal lyde:

§ 37. Fjerning og forvaring av kjøretøy m.m.

Politiet kan kreve fjernet, eller om nødvendig
fjerne eller ta i forvaring kjøretøy

- a. som er plassert i strid med bestemmelse i eller i
medhold av denne lov, eller
- b. som er plassert slik at det ellers er til hinder for
trafikken eller for snøbrøyting eller annet arbeid
på veg, eller
- c. som er plassert på privat eller offentlig eiendom
til skade eller ulempe for eier eller bruker eller
mot dennes forbud.

Står kjøretøyet på et område som ikke er åpent
for alminnelig trafikk, gjelder dette bare dersom eier
eller bruker av grunnen krever at kjøretøyet blir fjer-
net.

*Myndighet etter første ledd bokstav b kan også
utøves av regionvegkontoret.*

Kongen kan, etter uttalelse innhentet fra vedkom-
mende politimester, bestemme at myndighet etter
første ledd også skal kunne utøves av kommunen.

Den som skal føre tilsyn med overholdelsen av
regler gitt med hjemmel i § 8, har tilsvarende rett til
å fjerne, kreve fjernet eller ta i forvaring kjøretøy som
er parkert i strid med disse regler.

Kjøretøy som er tatt i forvaring etter denne para-
graf kan selges dersom det ikke er hentet innen 3 må-
neder etter at eieren i rekommandert brev er varslet
om forvaringen og om at kjøretøyet vil bli solgt der-
som det ikke blir hentet. Dersom eieren eller adressen
hans ikke er kjent, kan varselet kunngjøres i pressen
eller på annen måte. Finner politiet *eller regionveg-
kontoret* at kjøretøyet må anses som vrak, kan det av-
hende kjøretøyet på hensiktsmessig måte uten hen-
syn til fristen foran og om nødvendig uten varsel til
eieren.

Reglene i lov 29. mai 1953 om rett for handver-
karar o.a. til å selja ting som ikkje vert henta, gjelder
tilsvarende for salg etter fjerde ledd og for betaling av
salgssummen.

Kjøretøy som er tatt i forvaring, står for eierens
regning og risiko.

Krever eieren tilbake et kjøretøy som politiet *el-
ler regionvegkontoret* er i ferd med å fjerne eller har
tatt i forvaring, må han først betale de utgifter som
politiet *eller regionvegkontoret* har hatt i samband
med fjerningen og forvaringen.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen
kan avgjere at føresegnene i lova skal setjast i kraft til
ulik tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 30. november 2010

Per Sandberg

leder

Stine Renate Håheim

ordfører

